

Llança té una explotació minera «fonamental» per a l'Estat i la Unió Europea

El feldespat que s'extreu de l'Alt Empordà és considerat clau per a garantir l'autonomia estratègia europea

El govern espanyol aprova un pla que preveu invertir 400 milions d'euros per explotar minerals crítics

La publicació de les últimes dades del sector a Espanya coincideixen amb la posada en marxa el Pla d'Acció de les Matèries Primeres Minerals per al període 2026-2030 del govern espanyol per explotar materials fonamentals al país i per impulsar també el reciclatge dels residus que els contenen, amb l'objectiu de fomentar l'autonomia a nivell espanyol i europea en un moment clau. «És un pla important perquè aborda una cosa que està ara en boca de tots, com és l'autonomia estratègica. Els combustibles fòssils ens fa dependents de tercers i vulnerables, i en el cas dels minerals crítics Europa també té una alta dependència», explica la vicepresidenta i ministra per a la Transició Ecològica, Sara Aagesen. «Espanya és un país amb moltíssima riquesa en minerals crítics, i hem de continuar investigant a veure quines són les capacitats existents». La transició energètica i la digitalització obliguen a un ús intensiu de matèries primeres minerals que es consideren crítiques. La dependència d'Europa de tercers països (singularment la Xina, però també els EUA, Rússia o alguns estats africans) per aconseguir aquests minerals estratègics és total, i la previsió és que la utilització de materials com el liti, el grafit, el cobalt, el níquel o les terres rares creixi de manera disparada en les pròximes dècades. La Unió Europea intenta reforçar la seva autonomia en aquest camp i reduir la seva dependència en extracció i processament. I Espanya fa també els deures. El nou full de ruta que ara posa el Govern definitivament en marxa inclou pla d'acció integral en matèria de matèries primeres minerals en el qual s'injectarà un pressupost milionari. «És un pla que ve acompanyat d'un paquet d'actuacions i mesures dotat amb una inversió de més de 400 milions d'euros», revela Aagesen. El pla inclou un Programa Nacional d'Exploració Minera fins al final d'aquesta dècada, amb l'objectiu de millorar el coneixement (i analitzar la seva futura explotació) de quins dels minerals que la UE considera estratègics existeixen a Espanya i quins es poden reaprofitar mitjançant el reciclatge dels residus. Espanya no desenvolupa una prospecció massiva dels seus minerals des del postfranquisme. L'última va ser el Pla Nacional de Minería desenvolupada entre 1969 i 1970 i llavors no es va desenvolupar a la recerca de minerals que són els que ara es consideren fonamentals per al desenvolupament de les renovables i dels equips tecnològics, com el liti, el níquel, el cobalt o les terres rares. El pla d'exploració massiva concentrarà la major part de la dotació pressupostària, amb inversions públiques de 182 milions. El programa d'exploració contempla la realització d'una prospecció tant dels minerals que encara hi ha al subsòl espanyol com, una de les grans novetats, també del miler de grans instal·lacions d'acumulació de residus d'explotacions mineres en actiu i ja tancades, com escombreres o basses. Entre altres actuacions, es revisaran amb noves tecnologies els 250.000 metres de testimoni de mostres de tots els sondatges realitzats al país fins ara i que es conserven a l'enorme litoteca de l'Institut Geològic i Miner (IGME), perquè quan es van fer aquelles excavacions no es buscaven les mateixes matèries primeres que ara es consideren necessàries. «Allà hi ha una radiografia molt completa del que tenim sota els nostres peus, que s'ha de tornar a analitzar», apunten fonts ministerials. «S'utilitzarà intel·ligència artificial en aquesta revisió, i també es revisaran cartografies, i es faran estudis geoquímics, geofísics i models predictius. Es posarà en valor la ingent documentació que hem acumulat durant dècades». El sector en xifres. 2.592 explotacions mineres té Espanya, un 38% menys que fa vint anys. 30.200 treballadors tenen les empreses del sector a Espanya, gairebé un 30% menys que els 42.600 llocs de treball de fa només dues dècades. 3.628 milions d'euros van facturar les companyies del sector l'any 2024. El pla

també contempla l'exploració dels residus miners (n'hi ha més de 1.000 basses i runams identificades al país), aplicant noves tècniques in situ i anàlisis avançades d'inventaris i bases de dades, amb l'objectiu de recuperar les matèries primeres extretes en altres moments, portant a la pràctica l'economia circular. El nou programa d'exploració minera del govern espanyol destaca el potencial que tenen els Pirineus i les cadenes costaneres catalanes en elements com el plom, el zinc, el fluor, el bari, el coure, l'estany, el wolframi, el ferro i el manganès. El document constata que Catalunya té indicis d'acollir reserves de cinc dels 34 elements considerats «crítics» per la Unió Europea. L'objectiu de l'executiu espanyol és incrementar la producció minera de l'Estat per contribuir a l'autonomia estratègica d'Europa en un moment en què materials abans considerats poc rellevants han guanyat valor per la seva importància a l'hora de fabricar elements electrònics i de defensa. Segons l'informe elaborat per la Subdirecció General de Mines i l'Institut Geològic i Miner d'Espanya (IGME), les principals mineralitzacions dels Pirineus són de plom i zinc, però també hi ha fluor i bari, coure, estany i wolframi. A la zona axial del Pirineu, la part més alta de la serralada que també arriba a l'Aragó, hi afloren també el ferro i el manganès. Pel que fa a les cadenes del litoral català, hi destaquen les mineralitzacions de fluor i bari, tot i que també s'hi troben petites concentracions de plom i zinc, ferro, manganès i coure. Tal com explica a l'ACN la geòloga de l'IGME Ester Boixareu, el procés miner és «molt llarg» perquè primer s'ha de trobar el mineral i, després, veure si hi ha suficient concentració i si es pot explotar de manera rendible. «Com a mínim poden passar deu anys», comenta. «De cada mil indicis de llocs on pensem que hi pot haver alguna cosa, un acaba en mina», reconeix. Tot i això, remarca que «si busques, pots trobar, si no busques, no» i posa d'exemple el cas de la Xina, on s'han fet molts esforços per trobar terres rares i ara en són un dels principals productors. Boixareu, que treballa al Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC) a Madrid, recorda que a Catalunya hi ha avui una gran producció de potassa, que és molt important per produir fertilitzants, però assegura que hi ha marge per trobar i explotar altres minerals importants. «Catalunya va ser una gran productora de fluorita i se'n podria tornar a trobar, o barita, que és crítica i se'n podria trobar. A la serralada prelitoral i costanera podria haver-hi alguna cosa i al Pirineu també hi queda molt per explorar», agrega. El wolframi, un altre material rellevant pels seus usos en indústria, electrònica i defensa, també podria trobar-se a Catalunya. «Hi ha unes mines molt importants de wolframi a França, però amb un dipòsit que podria continuar al vessant de Lleida del Pallars, i alguna empresa ho està mirant. Hi ha or, però no és crític dins del pla, i també es podria investigar més, perquè al Pirineu hi ha indicis de cobalt. Són coses molt petites, però investigar no costa gaire. A les serralades catalanes també es pot trobar níquel o grafit», detalla Boixareu. Tot i que aquesta doctora en geologia admet que a escala espanyola Catalunya no és la zona minera «més interessant» en termes empresarials, apunta que hi pot haver oportunitats de creixement i negoci interessants per a zones despoblades. «Jo, que sóc pallaresa, em sembla que és més beneficiós viure d'una mina que del sector terciari i el turisme», argumenta. En aquest sentit, destaca que el sector de la mineria dona ocupació de qualitat i té un baix impacte ambiental si es desenvolupa correctament. Tal com detalla l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC), l'activitat minera de Catalunya es remunta a l'edat antiga amb explotacions de ferro, plom, coure, plata, sofre i or, entre d'altres. En temps més moderns i fins a mitjans del segle XX, es van mantenir mines en diversos nuclis arreu del territori, però aquest sector ha anat perdent pes fins a convertir-se en una activitat poc rellevant en comparació a altres activitats com la indústria, els serveis o l'agricultura. L'ICGC ho atribueix a l'elevada densitat de població i a les polítiques ambientals, que compliquen projectes de mineria industrial a gran escala. «Les zones properes a les zones extractives poden contenir elevades concentracions de substàncies nocives per la salut i els ecosistemes susceptibles de ser mobilitzades, de manera que és important conèixer la seva presència i els processos que hi tenen lloc. A més a més els terrenys afectats per zones extractives sovint són inestables a conseqüència de l'activitat minera», agrega l'Institut a la seva pàgina web. El govern espanyol destaca que la transició energètica i digital que està en marxa a Europa exigeix una «provisió adequada» de matèries primeres fonamentals que s'ha vist complicada pel context actual d'inestabilitat i competitivitat global. Així mateix, recorda que molts dels materials que calen per fer plaques, motors o bateries mostren avui un «elevat risc de patir interrupcions» a causa de la concentració de les fonts i la manca de substituents adequats i assequibles. Per això, ha localitzat «mineralitzacions d'interès» a diverses zones de tot l'Estat. Per fixar les prioritats, el ministeri s'ha agafat a la llista de matèries primeres considerades com a fonamentals o crítiques per la UE, una classificació que s'ha

anat actualitzant i ampliant cada tres anys, passant de 14 el 2011 a 34 el 2023. Per exemple, en l'última revisió s'ha inclòs el liti, essencial per a la fabricació de bateries, o el coure, element clau per a l'electrificació de l'economia. És en aquest context que el govern espanyol vol aportar la seva capacitat minera, ja que la Península Ibèrica és, juntament amb Escandinàvia, un dels principals focus de recursos subterranis de tot el continent. L'anunci del nou programa d'exploració de minerals coincideix amb un nou moment de conflicte bèl·lic a l'Iran i l'Orient Mitjà que ha disparat els preus del petroli i el gas. Precisament, aquest context és similar al que va acompanyar l'aprovació del primer pla d'exploració minera, que data del 1975, encara durant la dictadura. En aquella època, l'esforç per una menor dependència exterior es va activar en un moment en què també es parlava de crisi del petroli i dels problemes concentrats a l'estret d'Ormuz, epicentre de les tensions actuals derivades de l'enfrontament entre l'Iran i els Estats Units. El pla del govern espanyol, que es marca un horitzó que arriba al 2030, destaca que la «complexitat geològica» de la Península Ibèrica deriva en una «gran riquesa mineral en pràcticament tot el territori». De fet, asseguren que es poden trobar a Espanya una vintena de les 34 matèries primeres fonamentals definides el 2024 per la UE. La zona més important és el Massís Ibèric, que presenta una font potencial per a molts dels elements crítics a l'oest de la península. Aquesta zona abasta part de Cantàbria, Astúries, Galícia, Castella i Lleó, Extremadura i Andalusia. En paral·lel, es mencionen altres zones, com els Pirineus o la Serralada Ibèrica, que travessa Castella-la Manxa i Aragó.

Font del document:

<https://www.diaridegirona.cat/comarques/2026/04/01/llanca-explotacio-minera-fonamental-per-128642594.html>